

# HARROD FORBES ROY

## Abstrakt:

Roy Forbes Harrod (1900-1978) – ekonom světového jména, který je známý především svým modelem ekonomického růstu založeným na dynamizaci Keynesovy teorie, kterou propojil s teorií hospodářského cyklu. Významně přispěl i k rozvoji teorie nedokonalé konkurence a teorie mezinárodního obchodu. Méně známý už je fakt, že tento všestranně zaměřený a mimořádně plodný vědec věnoval pozornost také teorii peněz. Jeho teoretický výklad úlohy peněz odráží také tu skutečnost, že do tajů ekonomické vědy ho zasvětil John Maynard Keynes, což do značné míry ovlivnilo jeho profesionální kariéru.

## Klíčová slova:

Teorie růstu, teorie peněz, teorie mezinárodních měnových vztahů

## Key words:

Growth theory, Money theory, Theory of International Monetary Relations

## Names:

Kahn R., Keynes J.M., Lindbeck A., Maltus T. R., Robinsonová J., Smith A.

## Biografie



Roy Forbes Harrod se narodil v Londýně (Norfolku) 13. února 1900. Jeho otec, Henrich Dawes Harrod, byl podnikatelem, ale také autorem dvou historických monografií. Jeho matka, Frances, byla spisovatelkou. Možnost studovat získal prostřednictvím stipendia na St. Paul's School roku 1911, jako královské stipendium z historie na New College v Oxfordu, kde studoval také jeho otec.

V roce 1919 začal studovat na Oxfordu klasickou literaturu, starověkou historii a filozofii. Po ukončení studia se nejprve věnoval akademické filozofii. Změnu v jeho vědecké orientaci způsobil jeho lektor filozofie na New College, kterému se nelíbily jeho eseje. Hlavní

vědeckou prací se však stalo zkoumání ekonomických problémů.

Cesta Roye F. Harroda k ekonomii začala přijetím učitelského místa na univerzitě v Oxfordu, kde měl učit na tu dobu neobvyklý předmět, ekonomiku, která byla součástí oxfordské nové uznávané *School of politics, philosophy and economics*. Aby se mohl dostatečně připravit na vyučování ekonomie, bylo mu doporučeno, aby strávil dva semestry v Evropě, ale rozhodl se nejdříve jít na Univerzitu v Cambridge. Pobyt v Cambridge a přednášky J. M. Keynese výrazně ovlivnily vědecké nasměrování R. F. Harroda. R. F. Harrod je v široké ekonomické obci známý především příspěvkem k mikroekonomické teorii. Ve svém prvním a originálním díle *Poznámky o nabídce (Notes on supply)* jako první ekonom 20. století odvodil křivku mezních příjmů. V roce 1934 vzbudil pozornost důležitým článkem *Základy nedokonalé konkurence*, ve kterém shromáždil důležité prvky nových teorií Edwarda Chamberlina a Joan Robinsonové.

Počátkem 30. let 20. století se Harrod často setkával s Keynesem a postupně se začlenil mezi brilantní mladé ekonomy, ke kterým je možné zařadit Richarda Kahna a Joan Robinsonovou. Vědecké bádání těchto mladých ekonomů podporovalo vznik nové teorie, která vyvrcholila v Keynesově *Všeobecné teorii*. Harrod napsal množství důležitých a vlivných článků podporujících nový přístup k hospodářské politice státu. Tyto články rozšířené o Kahnův multiplikátor zaměstnanosti v mezinárodním obchodě tvořily obsah jeho první knihy *Mezinárodní ekonomie (International Economics)* (1933).

Krátce po publikování Keynesovy *Všeobecné teorie* Harrod vydal knihu *Obchodní cyklus (The trade cycle)* (1936), ve které rozpracoval některé z dynamických prvků nové teorie

efektivní poptávky. Stanovení podmínek, při kterých by se celkový výstup ekonomiky zvyšoval, bylo předmětem zájmu mnohých významných autorů (Smitha, Maltuse, Ricarda a jiných), ale dlouhodobé důsledky náhlých změn konkrétních ekonomických přeměn nebyly předmětem zájmu neoklasických ekonomů. Harrod šel dál a ukázal, co by bylo možné očekávat, kdyby úspory byly permanentně vysoké a jak by to ovlivnilo dlouhodobé možnosti investování. V roce 1948 završil Harrod svojí teorii růstu v knize *Na cestě k dynamické teorii (Towards a dynamic economics)* (1948). Následovaly důležité články *Druhá eseje o dynamické teorii (Second essay in dynamic theory)* (1960) a *Stačí monetární a fiskální politika? (Are monetary and fiscal policies enough?)* (1964).

Významný přínos R. F. Harroda do ekonomické teorie, hlavně jeho rozpracování teorie růstu v 30. letech ocenil také Assar Lindbeck, předseda komise pro udělování Nobelovy ceny, když vyhlásil, že Harrod patřil k ekonomům, kteří by byli oceněni Nobelovou cenou, kdyby žili trochu déle. Podstata Harrodova originálního příspěvku spočívá v postupné evoluci jeho teorie v oblasti ekonomického růstu od roku 1939 do roku 1964. Technické charakteristiky svého modelu růstu shrnul v samostatném článku *Harrod-Domarův model růstu (The Harrod-Domar growth model)* (1964).

Všestranné zájmy R. F. Harroda je možné dokumentovat také tím, že dostal pozvání začlenit se do *Statistical department of the admiralty*, kterou zřídil Churchill po dobu druhé světové války. V tomto období se začal intenzivně zajímat o mezinárodní finanční instituce – Mezinárodní měnový fond a Světovou banku, které bylo potřebné zřídít, když spojenci vyhráli válku. V poválečných letech se věnoval národohospodářským problémům a veřejně o nich diskutoval. V roce 1959 byl Harrodovi udělen titul rytíře za jeho veřejné vystupování a výsledky na akademické půdě v letech před a po druhé světové válce. V roce 1945 se stal redaktorem „*Economic Journal*“, kde vystřídal J. M. Keynesa. Na tomto postě vydržel do roku 1966.

Harrod se po druhé světové válce intenzivně zajímal také o aktuální vývoj ekonomiky Velké Británie, vydal sedm knih a soubor článků, které se týkaly přímo směřování ekonomiky této země. V této souvislosti argumentoval, že není potřebné zasahovat do vývoje ekonomiky při plné zaměstnanosti, když nezaměstnanost v 50. a 60. letech představovala méně než 2%. Koncem 50. let byl Harrod hluboko přesvědčený, že odstranění překážek importu by způsobilo rostoucí problémy v ekonomice Velké Británie, která v tom období realizovala keynesovskou hospodářskou politiku. Je zajímavé, že zároveň byl také energickým oponentem vstupu Velké Británie do společného evropského trhu. Na rozdíl od jiných uznávaných keynesiánců zdůrazňoval nutnost udržení nízké inflace, přičemž argumentoval také publikováním statistických údajů v práci *Směřování k nové hospodářské politice (Towards a new economic policy)* (1967), kde ukázal, že ve Velké Británii měla inflace sklon k zrychlování v období recese ekonomiky, než v období prosperity. Byl proto přesvědčený, že je potřebné udržet pod kontrolou nákladovou inflaci, kterou považoval za nejdůležitější složku inflace ve Velké Británii. Zároveň byl přesvědčený, že deflační politika nemůže být účinná při kontrolování míry nákladové inflace. Na sklonku svého života veřejně nesouhlasil s úsilím vlády snížit veřejné výdaje v období nežádoucí vysoké nezaměstnanosti.

R. F. Harrod je také autorem životopisného díla věnovaného J. M. Keynesovi *Oficiální život Keynesa (The official life of Keynes)* vydaného v roce 1951.

Na Univerzitě v Oxfordu přestal vyučovat v roce 1967, protože dosáhl zákonem stanovený věk na odchod do důchodu, ale jako hostující profesor pokračoval ve výuce na mnohých uznávaných severoamerických univerzitách. Zemřel 8. března 1978 v Norfolku.

### **Harrodův přínos k ekonomické teorii**

Vrcholem vědecké práce R. F. Harroda je jeho přínos ve třech oblastech ekonomické vědy, který realizoval v období po druhé světové válce. Za první z přínosů je možné označit

rozpracování a zdokonalení předválečných děl o dynamické teorii, další oblastí, kde publikoval rozsáhlá díla, je teorie firmy a třetí oblastí je Harrodův přínos k mezinárodní měnové teorii, které se věnoval hlavně po dobu druhé světové války, jako také k teorii peněz. Harrod patřil do oxfordské skupiny vědců – ekonomů, která se pravidelně střetávala s britskými podnikateli. Ve vzájemných rozhovorech se snažili zjistit, jaké důvody ovlivnily rozhodování podnikatelů na trhu. Výsledkem těchto střetnutí bylo publikování knihy *Oxfordská studia o cenovém mechanismu (Oxford studies in the price mechanism)* (1951). Závěr, který vyplynul z této studie, spočíval v tom, že podnikatelé při rozhodování o budoucích investicích příliš nepřihlíží na úrokovou míru, přičemž jim nejde v první řadě o maximální zisk, ale o hodně víc si cení přidanou marži (margin), kterou považují za dostatečnou ve vztahu k jejich přiměřeným anebo celkovým výrobním nákladům. Harrod ve svých důležitých článcích *Cena a náklady v rozhodování podnikatelů (Price and cost in entrepreneurs policy)* (1939) a v *Revidované teorii nedokonalé konkurence (Theories of imperfect competition revised)* (1952) nastolil teoretickou úvahu o tom, jak firmy stanovují ceny. Dospěl k závěru, že podnikatelé se na trhu rozhodují o výši investic na základě jiných postupů, než jaké jsou uváděné v Oxfordských studiích. Harrod ve svých článcích vysvětluje, že cílem podnikatelů je především ovládnutí co největšího podílu na trhu a stanovení cen dostatečně nízko, aby odrazily konkurenci. Dospěl tedy k závěru, že se firmy snaží maximalizovat zisk z dlouhodobého hlediska a zároveň se snaží zabránit převýšení kapacit, které Chamberlin a Robinsonová považovali za neodvratný důsledek nedokonalé konkurence.

### Harrodova teorie růstu

Jak z výše uvedeného vyplývá, Harrod byl podrobně obeznámený se základy a také rozvíjením keynesovské ekonomie. Jeho přínos v tomto směru spočívá v objasnění vztahu mezi novou Keynesovou teorií úrokové míry a do tehdejší doby platnou neoklasickou teorií úroku, které je základem průnik ex ante úspor a investičních rozhodnutí. V roce 1935 v listech adresovaných Keynesovi Harrod objasnil, jak chápal nutnost *Všeobecné teorie* tím, že poukázal na její novinky a její základní prvky:

- Množství investic ovlivněné:
  - mezní užitečností
  - kapitálovým plánem
  - úrokovou mírou
- Úroková míra ovlivněná:
  - Preferencí likvidity
  - Časovým plánem
  - Množstvím peněz
- Množství zaměstnaných ovlivněné:
  - Množstvím investic
- Hodnota multiplikátoru daná:
  - Sklonem k úsporám

Po publikování všeobecné teorie udělal Harrod důležitý pokrok v následujících patnácti měsících a 3. srpna 1938 poslal Keynesovi předběžný koncept článku *Esej o dynamické teorii*. Ve svém úvodním dopise mu napsal: „Moje stanovisko k dynamické teorii je, myslím, obrovské vylepšení méj knihy... naznačoval jsem na mnohých místech možnost formulování jednoduchého zákona růstu a chci dokázat toto tvrzení. Je ve velké míře založené na myšlenkách všeobecné teorie zaměstnanosti, ale myslím, že nás posouvá o krok dál.“

Harrodova základní inovace spočívala v nadefinování pohyblivé dráhy rovnovážného růstu v ekonomice, a toto popsal jako zaručenou míru růstu. Harrod před tím, než napsal práci *Obchodní cyklus* si uvědomoval, že existují základní protirečení mezi domněnkami převládajícími v mikroekonomické teorii firmy, ke kterým významně přispěl, a keynesovskou

makroekonomií. V teorii firmy se dlouhodobé investice rovnají nule, protože pro firmy nevzniká motivace uskutečňovat další investice, když už dosáhly maximální zisk, tedy jsou v dlouhodobé rovnováze. Ale keynesovská makroekonomie předpokládala, že budou existovat čisté investice firem nebo státu vždy, když budou čisté úspory v ekonomice. Teorie kompatibilní s makro- a mikroekonomickou rovnováhou proto vyžadovala, aby firmy investovaly po celý čas tak, aby mohly postupně absorbovat všechny čisté úspory. Harrodova formulace zaručené míry růstu, jeho neobvyklý objev, směřovala k stanovení rovnovážné trajektorie růstu, kterou musely průmyslové a komerční investice následovat, aby v ekonomice byla nastolená ekonomická rovnováha. Harrodova myšlenka pohyblivé dráhy rovnovážného růstu byla založená na tezi, že úspory (vyjádřené jako  $s$  procent národního důchodu) budou kontinuálně absorbované investicemi. V této souvislosti si položil otázku, při jaké míře růstu budou firmy po celý čas investovat  $s$  procent národního důchodu, aby se dosáhlo rovnovážného růstu? Při hledání odpovědi na tuto otázku použil akcelerační princip nebo „relaci“, jak to on nazýval, podle které firmy potřebují  $Cr$  jednotek dodatečného kapitálu na to, aby vyprodukovaly dodatečnou jednotku outputu. Z toho vyplývá, že zaručená míra růstu outputu bude  $s/Cr$  procent ročně. Když každý růst outputu o jednotku způsobuje, že  $Cr$  jednotek bude investovaných, růst outputu o  $s/Cr$  procent národního důchodu si bude žádat rovnovážné investice  $Cr$  krát  $s$  procent národního důchodu. Harrod ve svých výpočtech navrhoval typické  $s$  ve výši 10 % národního důchodu a  $Cr$  ve výši 4 %, aby se vytvořila zaručená míra růstu ve výši 2,5 %.

Tato myšlenka, zformulovaná Harrodem, že když se v ekonomice vytváří kontinuální úspory, potom rovnováha způsobí kontinuální geometrický růst produkce, byla značným překvapením pro Keynese a ostatní jeho stoupence. Harrod však vysvětlil už v dubnu roku 1937: „*Statický systém umožňuje analyzovat, co se stane, když v ekonomice není žádný růst outputu, který způsobí (jako v dlouhodobé analýze Joan Robinsonové), že úspory se rovnají nule. Nyní je tu naděje stanovení takové míry růstu ekonomiky, která se dá dlouhodobě udržet.*“

Zaručená míra růstu a její nestabilita byly Harrodovy velké inovace. Od roku 1939 porovnával tuto zaručenou míru růstu s přirozenou mírou růstu (mírou růstu, kterou umožňuje růst populace a technologický pokrok). Harrod definoval míru technického pokroku přesněji než růst produktivity práce, který při konstantní úrokové míře neovlivňuje hodnotu kapitálového koeficientu. Tato souvislost byla poté v ekonomické terminologii nazvána jako Harrodův neutrální technický pokrok. Tento, společně s růstem pracovní síly, určuje přirozenou míru růstu. Je to taková míra, při které se output může dlouhodobě zvyšovat. Harrodovy úvahy vyústily v závěr, že dlouhodobý růst ekonomiky bude závislý na míře růstu zaměstnanosti a technického pokroku.

Zaručená míra růstu nemůže být vyšší než možná přirozená míra. Dosažení rovnovážného růstu je v tomto případě nemožné, protože ekonomika nemůže pokračovat v růstu rychleji než přirozenou mírou. Přirozená míra růstu je maximální možná míra růstu, při které se maximálně využívají všechny zdroje v ekonomice. Zaručenou míru růstu určují existující úspory a kapitálový koeficient. Investice v tomto případě absorbují všechny úspory, podnikatelé jsou spokojeni, protože se realizuje všechno, co se vyrábí a přináší také očekávaný zisk.

„*Podle Harroda závisí skutečné tempo růstu na akcích miliónů podnikatelů a spotřebitelů, kteří postupují „kolektivní metodou pokusů a omylů“ a pouze nahodile mohou dosáhnout úrovně zaručeného tempa růstu. Protože mezi skutečným a zaručeným tempem růstu neexistuje žádný přizpůsobovací mechanismus, mají odchylky mezi nimi spíše tendenci ještě dále je vzdalovat. Proto označují někteří ekonomové Harrodovo zaručené tempo růstu jako rovnováhu „na ostrí nože“.*“ (Sojka M., 1991, s. 153)

Harrod dospěl k závěru, že skutečná míra růstu se může lišit jak od zaručené, tak také od přirozené míry, nemůže však být vyšší než přirozená míra.

Dále konstatuje, že také, když Keynes trval na podmínce rovnováhy  $I=S$ , ukázalo se, že je potřebné vysvětlit také takovou situaci v ekonomice, kdy se úspory nerovnajít investicím. Je možné v této souvislosti použít pojem Myrdalla „ex ante“, nebo můžeme mluvit o plánovaných investicích a úsporách, které mohou být v nerovnováze. Harrod však preferoval keynesovské koncepty, protože mají téměř vztah k aktuálně probíhajícímu dění a ne k minulým rozhodnutím, které jsou podle něho nepodstatné. Dalším kladem tohoto přístupu je to, že odráží rozlišení mezi osobními a firemními úsporami na jedné straně a na druhé straně firemními úsporami, resp. zápornými úsporami v relaci k úrovni, která je výsledkem inflace nebo deflace. Harrod konstatuje, že tato dichotomie úspor se ztrácí ve *Všeobecné teorii*, ale je to významné pro pochopení mnohých jevů v *Teorii cyklu* jako také v *Teorii růstu*.

*„Harrodova teorie růstu ústila do představy, že si zajištění potřebné dynamiky při plném využívání ekonomických zdrojů vyžaduje státní zásahy do ekonomiky, protože tržní ekonomika sama nemá dostatek samoregulačních mechanismů, které by vytvářely podmínky pro sladění přirozeného, zaručeného a skutečného tempa růstu. Tento závěr se setkal s kritickými výhradami a stimuloval vznik neoklasických teorií růstu, na jejichž rozpracování se podíleli v 50. letech 20. století přední představitelé neoklasické syntézy R.M. Solow, J. Meade aj.“* (Holman R., 2001, s. 378)

### **Harrodův příspěvek k teorii peněz**

Ve své knize *Peníze (Money)* (1969) Harrod vysvětluje, jak vnímá úlohu peněz v tržním systému a analyzuje jednotlivé monetární teorie. Zároveň velkou pozornost věnoval vysvětlení úlohy zlata v monetárním systému. Monetární teorii jako součást všeobecné ekonomické teorie člení na mikroteorii, makroteorii a teorii růstu. Argumentuje tím, že od té doby, co jsou peníze prostředkem směny, je možné se domnívat, že monetární teorie by nemusela fungovat jen v mikrokategoriích. Tím, že peníze vstupují do výměnných relací s většinou nebo všemi cennostmi, znamená to, že makroteorie a teorie růstu mají vztah k monetární teorii. Podle Harroda v období, kdy zlato a nebo stříbro byly hlavními, ale ne jedinými formami peněz, jejich mezní náklady produkce byly důležité na straně nabídky, protože určovaly hodnotu peněz, které ztělesňovaly. Odlišovaly se však od ostatních komodit v tom, že jejich aktuální zásoby byly velké v poměru k produkci. To znamená, že poměr poptávky po drahých kovech k aktuálním zásobám měl vyšší vliv při určování jejich hodnoty, jako tomu bylo v případě jiných komodit. Pokud by mělo množství vyráběné produkce nějaký vliv (někdy dost velký), mezní náklady by se rovnaly hodnotě, která vyplývá ze vztahu mezi spotřebou a momentálními zásobami při průměrné regulaci vyráběného množství. Toto se dá aplikovat samozřejmě v určitém rozsahu na všechny komodity, ale ve vyšším rozsahu na cenné kovy.

Harrod se dále v práci *Peníze (Money)* zamýšlí nad problémem využití drahých kovů na nemonetární účely. Pozornost věnuje také otázkám oběhu neplnohodnotných peněz – hlavně otázkám vytváření jejich nabídky. Zamýšlí se nad kontrolou regulování množství peněz prostřednictvím konvertibility vůči jednomu z drahých kovů na straně poptávky, ale také pokusy kontrolovat množství peněz zřízením minimálních požadovaných rezerv. Harrod uvádí, že oddělení množství papírových peněz od množství drahých kovů se stalo úlohou centrálních bank. Harrod dále konstatuje, že nabídka peněz je z pohledu mikroekonomické teorie v tomto případě ovlivňována rozhodnutími centrálních autorit. Tyto sice mají určitá kritéria pro určení nabídky peněz, ale ty mohou být nesrozumitelná.

Co se týká použití peněz jako výměnného prostředku mezi státy – to považuje Harrod za složitější problém. Jeho podstata spočívá v tom, že jednotlivé země používají rozdílné měny. Konstatuje, že ne všechny peněžní jednotky mohou být použité na platby v zahraničí. Harrod se dále zabývá otázkou, co ovlivňuje světovou nabídku monetárních prostředků

vhodných pro použití na mezinárodní zúčtování, dále co určuje poptávku po těchto prostředcích, hlavně světovou poptávku ze strany centrálních bank. Konstatuje však, že tato část monetární teorie je ještě neprobádaným územím.

Harrod se při formulování teze o úloze peněz opíral o Keynesovu *Všeobecnou teorii*. Konstatuje však, že když Keynesova teorie preferuje poptávku po penězích, neznamená to, že by si Keynes myslel, že nabídka peněz neměla žádný vliv na cenovou hladinu. Podle něho si Keynes myslel, že je možné pochybovat o některých souvislostech uvedených v kvantitativní teorii. Harrod uvádí, že ztotožnění se s kvantitativní rovnicí ještě nikoho nedělá „kvantitativním teoretikem“. Extrémní forma kvantitativní teorie, ke které se vlastně nikdo nehlásí, by hovořila, že  $V$  (rychlost obratu peněžní jednotky) a  $T$  (počet tržních transakcí) jsou vždy konstantní tak, aby se cenová hladina postupně měnila přímo s množstvím peněz. Podle Harroda tato souvislost, uvedená v rovnici, může záviset nejen na nákladech produkce zlata nebo, v moderním světě, na akcích centrální banky, pracující přes určité řízené vztahy s komerčními bankami na ovlivňování nabídky peněz. Návrh, bližší k akceptaci této rovnice, by hovořil, že  $V$  a  $T$  jsou exogenní proměnné, takže jejich vývoj závisí na zvycích s ohledem na přiměřený časový interval mezi tržbami a výdaji, dále závisí na tom, jaké služby poskytují banky a v neposlední řadě souvisí s takovými faktory, jako je velikost populace a produktivity. Proto by se dalo říci, že cenová hladina závisí na nabídce peněz, popřípadě exogenních proměnných  $V$  a  $T$ , a mohlo by se také říci, že daný nárůst v nabídce peněz by zapříčinil, že cenová hladina by byla proporcionalně vyšší, než by byla za normálních okolností.

Harrod uvádí, že Keynes byl přesvědčeným zastáncem důležitosti peněz a zastáncem monetární reformy. Podotýká, že byl aktivní také při Bretton-Woodských dohodách ve snaze zlepšit Mezinárodní měnový systém.

Harrod dále vysvětluje, že je potřebné rozlišovat nákladovou a poptávkovou inflaci. Nákladovou inflaci chápe jako poměr zvýšení mezd ke zvýšení produktivity práce, kdežto poptávková inflace je reprezentována agregátní poptávkou, která má tendenci zvyšovat ceny tak, že investice jsou vyšší než úspory, a snižovat ceny tak, že úspory jsou vyšší než investice. Nákladová inflace se v ekonomice může vyskytovat také tehdy, když žádná poptávková inflace neexistuje v daném čase. Může k tomu někdy dojít v důsledku toho, že téměř existující poptávková inflace způsobila růst životních nákladů nebo když neexistovala delší dobu žádná poptávková inflace. Když se tedy poptávková inflace a nákladová inflace vyskytují v ekonomice současně, a jako předešlý typ inflace je důvodem vzniku dalšího typu, potom podle Harroda vyřešíme problém inflace, když odstraníme poptávkovou inflaci. Dále uvádí, že není vhodné dělat deflační politiku, když nepůsobí poptávková inflace nebo když působí nákladová inflace jako důsledek poptávkové inflace vyskytující se v předcházejícím období.

### **Harrodův příspěvek k teorii mezinárodních měnových vztahů**

Přínos Harroda k problematice mezinárodních měnových vztahů vyvolal pozornost v odborných kruzích v období po druhé světové válce. V té době se intenzivně věnoval zdůvodnění nutnosti zřízení speciálních institucí, které by určitým způsobem koordinovaly vývoj světového finančního systému. Společně s J. M. Keynesem stál při zrodu myšlenky vytvoření Bretton-Woodského měnového systému a založení Mezinárodního měnového fondu a Světové banky. Významný je také jeho přínos k teorii inflace a teorii peněz. Odborné veřejnosti je poměrně málo známý fakt, že Harrod dospěl k závěru, že existuje prostor ke zvyšování inflace ve světě, což bylo v poválečném období úspěšně uskutečňováno keynesovskou hospodářskou politikou. Upozorňoval na to, že báze likvidity světového finančního systému se v takové situaci má tendenci stát neadekvátní, když cena zlata nestačí růst adekvátně spolu s ostatními cenami. Věřil, že základní světová likvidita, která spočívala ve zlatě, musí začít růst spolu s mezinárodní poptávkou po penězích. Problém ceny zlata

považoval za klíčový a ve své knize *Reformování světových peněz (Reforming the world's money)* (1965) dospěl k závěru, že významný vzestup ceny zlata bude nutný v případě, kdy je potřeba zabránit mezinárodní měnové krizi.

**Použitá literatura a internetové zdroje:**

HOLMAN, R. (2001): *Dějiny ekonomického myšlení*. C.H.Beck, Praha, 2001.

SOJKA, M. (1991): *Dějiny ekonomických teorií*. VŠE, Praha, 1991.

[http://www.nbs.sk/BIATEC/BIA12\\_02/25\\_28.PDF](http://www.nbs.sk/BIATEC/BIA12_02/25_28.PDF).

**14.5.2007**

**Michal Pasák**

**3. Ročník, K05019**